

Odvolání a § 261 tr.ř.

Okolnost, že u osob, jež odvolání nepodaly, a jímž odvolací důvod prospívá, mezitím rozhodnutí nabylo právní moci, není procesně významná, neboť aplikace zásady dle § 261 tr.ř. je průlomem do právní moci rozsudku. V takovém případě je takovéto pravomocné a vykonatelné rozhodnutí zrušeno.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 4 Tz 61/2007, ze dne 10.10.2007)

Nejvyšší soud České republiky projednal ve veřejném zasedání stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ve prospěch obviněných V. G. a Ing. L. G., proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. 5. 2005, sp. zn. 2 To 41/2005 v návaznosti na výrok o vině a trestu obou obviněných z rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 25. 1. 2005, sp. zn. 1 T 3/2002, a podle § 268 odst. 2, § 270 odst. 2 tr. řádu rozhodl tak, že usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. 5. 2005, sp. zn. 2 To 41/2005, a v řízení předcházejícím byl porušen zákon v ustanoveních § 254 odst. 1 tr. řádu, § 10 odst. 1 písm. c) tr. zákona a § 148 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákona, ve znění zákona č. [265/2001](#) Sb. v neprospěch obviněných V. G. a Ing. L. G. Vrchnímu soudu v Olomouci se přikazuje rozhodnout o chybějících výrocích v napadeném usnesení tak, že podle § 261 tr. řádu zruší v rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 25. 1. 2005, sp. zn. 1 T 3/2002, výroky vině a trestu, jež se týkají obviněných V. G. a Ing. L. G., a v této zrušené části věc podle § 259 odst. 1 tr. řádu vrátí Krajskému soudu v Brně.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 25. 1. 2005, sp. zn. 1 T 3/2002, byli obvinění V. G. a Ing. L. G. oba uznáni vinnými pomocí k trestnému činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zákona k § 148 odst. 2, 3 písm. c) tr. zákona ve znění zákona č. [265/2001](#) Sb..

Za tento trestný čin byli odsouzeni podle § 148 odst. 3 tr. zákona ve znění zákona č. [265/2001](#) Sb. - obv. V. G. k trestu odnětí svobody v trvání 2,5 roku s tím, že podle § 60a odst. 1, odst. 2 tr. zákona byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu 2 let a současně byl nad ním vysloven dohled, obv. L. G. k trestu odnětí svobody v trvání 1 roku s tím, že podle § 58 odst. 1 tr. zákona a § 59 odst. 1 tr. zákona byl výkon tohoto trestu podmíněn odložen na zkušební dobu v trvání 1,5 roku.

Podkladem výroku o vině se stala zjištění uvedená pod body 4) a 5) výroku uvedeného rozsudku, že

4) obžalovaný V. G.

s vědomím nepravdivosti údajů o skutečněných zdanitelných plněních vykázaných ve fiktivních fakturách jím jako živnostensky registrovanou fyzickou osobou V. G., P., B., vystavených, a to

- č. 01/97 ze dne 8. 1. 1997 na částku 4.458.880,40 Kč.
- č. 4/97 ze dne 2. 4. 1997 na částku 356.033,40 Kč,
- č. 5/97 ze dne 2. 4. 1997 na částku 137.588,- Kč,
- č. 6/97 ze dne 2. 4. 1997 na částku 157.016,40 Kč,
- č. 7/97 ze dne 3. 4. 1997 na částku 1.995.624,- Kč,
- č. 8/97 ze dne 4. 4. 1997 na částku 1.888.889,40 Kč,
- č. 9/97 ze dne 4. 4. 1997 na částku 2.485.140,- Kč,

tyto v blíže nezjištěné době na blíže nezjištěném místě předal obžalovanému Z. K. k jejich zahrnutí do účetnictví spol. Z. S. spol. s.r.o., B., R. za účelem uplatnění nadměrného odpočtu daně z přidané hodnoty, jak se i následně stalo, když výše uvedené faktury byly podkladem pro uplatnění nároku na vrácení nadměrného odpočtu daně z přidané hodnoty za společnost Z. S. spol. s.r.o., B., R. ve zdaňovacím období 1/97 a 4/97 u Finančního úřadu B., v celkové výši 2.070.014,60 Kč, k čemuž však ve skutečnosti díky bdělosti pracovníků finančního úřadu nedošlo;

5) obžalovaná Ing. L. G.

s vědomím nepravdivosti údajů o uskutečněných zdanitelných plněních vykázaných ve fiktivní faktuře

- č. 12/97/2 ze dne 12. 2. 1007 na částku 3.660.000,- Kč

vystavené jí samou jakožto jednatelkou společnosti H., spol. s.r.o., B., P., tuto fakturu v blíže nezjištěné době na blíže nezjištěném místě předala obžalovanému Z. K. k jejímu zahrnutí do účetnictví spol. Z. S. spol. s.r.o., B., R., za účelem uplatnění nadměrného odpočtu daně z přidané hodnoty, jak se i následně stalo, když výše uvedená faktura byla podkladem pro uplatnění nároku na vrácení nadměrného odpočtu daně z přidané hodnoty za spol. Z. S. spol. s.r.o., B., R. ve zdaňovacím období 2/97 u Finančního úřadu B.. ve výši 660.000,- Kč, k čemuž však ve skutečnosti díky bdělosti pracovníků finančního úřadu nedošlo.

Uvedeným rozsudkem byl mimo jiné obviněný Z. K. uznán vinným pokusem trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 8 odst. 1 k § 148 odst. 2, 4 tr. zákona ve znění zákona č. [265/2001](#) Sb. za skutky uvedené pod body 3 a,b,c výroku tohoto rozsudku.

Tímtež rozsudkem byl obviněný Z. K. podle § 226 písm. b) tr. řádu zproštěn obžaloby Krajského státního zástupce v Brně ze dne 29. 3. 2002, sp. zn. 2 KZv 34/98 pro skutky obžalobou právně kvalifikované jako dílem dokonáný a dílem nedokonáný trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 4 trestního zákona, § 8 odst. 1 k § 148 odst. 1, 4 trestního zákona (obsažené pod bodem 4 b,c obžaloby), kterých se měl dopustit tak, že

- jako zástupce společnosti Z. S. spol. s.r.o. se sídlem B., R., zahrnul do účetnictví společnosti Z. S. spol. s.r.o. fiktivní faktury vystavené obviněným I. V. za společnost A. s.r.o. a R. s.r.o., a to

- č. 960024 ze dne 30. 12. 1996 na částku 1.204.140,- Kč,

- č. 970009 na částku 2. 427.800,- Kč,

- č. 8-96 ze dne 30. 9. 1996 a 4. 10. 1996 znějící na částku 761.534,- Kč a 2.053.273,40 Kč,

- č. 9-96 ze dne 9. 10. 1996 na částku 1.076.922,- Kč,

- č. 5-96 ze dne 10. 10. 1996 na částku 1.154.280,80 Kč,

- č. 12-96 ze dne 25. 10. 1996 na částku 1.027.732,- Kč,

- č. 11-96 ze dne 30. 10. 1996 na částku 947.234,40 Kč,

- č. 15-96 ze dne 31. 10. 1996 na částku 976.804,50 Kč,

- č. 14-96 ze dne 8. 11. 1996 na částku 2.740.500,- Kč,

- č. 15-96 ze dne 28. 11. 1996 na částku 1.202.250,- Kč,

- č.16-96 ze dne 28. 11. 1996 na částku 336.000,- Kč,

-č. 17-96 ze dne 28. 11. 1996 na částku 472.500,- Kč,

- č. 18-96 ze dne 30. 11. 1996 na částku 971.250,- Kč,

- č. 19-96 ze dne 30. 11. 1996 na částku 1.018.500,- Kč,

- č. 23-96 ze dne 8. 12. 1996 na částku 147.000,- Kč,

- č. 27-96 ze dne 20. 12. 1996 na částku 735.000,- Kč,

- č. 1-97 ze dne 6. 1. 1997 na částku 1.005.280,- Kč,

- č. 97/2/S ze dne 17. 2. 1997 na částku 4.646.010,60 Kč

a uplatnil na podkladě těchto fiktivních dokladů odpočet daně z přidané hodnoty ve spojení s dalšími žalovanými skutky v částce 21.438.850,60 Kč, který mu však nebyla po kontrole Finančním úřadem v B. vyplacena,

jako zástupce společnosti Z. S. spol. s.r.o. po vystavení fiktivních faktur obviněným I. V. pro firmy V. G. majitele obviněného V. G. a společnost H. s.r.o. zastoupené Ing. L. G. za dodavatele společnosti A. s.r.o. a R. s.r.o. fiktivní faktury č.

- č. 970001 ze dne 8. 1. 1997 na částku 4.442.044,40 Kč,
- č. 970002 ze dne 12. 2. 1997 na částku 4.797.390,90 Kč,
- č. 970007 ze dne 12. 3. 1997 na částku 2.200.328,60 Kč,
- č. 970003 a 970004 ze dne 14. 2. 1997 na částku 2.400.960,- Kč a 112.240,- Kč,
- č. 4-97 ze dne 19. 2. 1997 na částku 1.137.040,- Kč,

obvinění V. G. a Ing. L. G. přefakturovali společnosti Z. S. s.r.o. fiktivní zboží a služby fakturami č. 01/97 ze dne 8. 1. 1997 na částku 4.458.880,40 Kč, č. 12/97/2 ze dne 12. 2. 1997 na částku 3.660.000,- Kč, č. 4/97, 5/97, 6/97 ze dne 2. 4. 1997 na částky 356.033,40 Kč, 137.588,- Kč a 157.016,40 Kč, č. 7/97 ze dne 3. 4. 1997 na částku 1.995.624,- Kč, č. 8/97, 9/97 ze dne 4. 4. 1997 na částky 1.888.889,40 Kč a 2.485.140,- Kč, které obviněný zaúčtoval do účetnictví firmy a zahrnul do přiznání k dani z přidané hodnoty a neoprávněně uplatnil odpočet daně z přidané hodnoty v částce 2.730.014,60 Kč, přičemž k vyplacení v důsledku kontroly Finančního úřadu B. nedošlo, neboť v žalobním návrhu označené skutky nejsou trestným činem.

Ve vztahu k obviněnému V. G. nabyt citovaný rozsudek právní moci dne 4. 3. 2005, a Ing. L. G. dne 3. 3. 2005. Proti rozsudku naopak podali odvolání obvinění I. V., Z. K., D. M. a v jejich neprospěch, toliko však do výroku o trestu, podal odvolání i krajský státní zástupce v Brně.

Vrchní soud v Olomouci v neveřejném zasedání dne 30. 5. 2005 usnesením sp. zn. 2 To 41/2005, z podnětu všech podaných odvolání napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. b, c), d) tr. řádu částečně zrušil v odsuzující části ve vztahu k obviněným I. V., Z. K. a D. M., a podle § 259 odst. 1 tr. řádu věc ve zrušené části vrátil Krajskému soudu v Brně.

Proti tomuto usnesení Vrchního soudu v Olomouci podal ministr spravedlnosti podle § 266 odst. 1 tr. řádu ve prospěch obviněných V. G. a Ing. L. G. v návaznosti na výrok o vině a trestu těchto obviněných z rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 25. 1. 2005, sp. zn. 1 T 3/2002, stížnost pro porušení zákona.

Uvedl v ní, že podle jeho názoru byl napadeným usnesením Vrchního soudu v Olomouci v neprospěch obviněných V. G. a Ing. L. G. porušen zákon v ustanoveních § 254 odst. 1 tr. řádu a v řízení předcházejícím též v ustanoveních § 10 odst. 1 písm. c) tr. zákona k § 148 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákona, ve znění zák. č. [265/2001](#) Sb., a v § 12 odst. 12 tr. řádu.

Dle názoru ministra spravedlnosti se těmito ustanoveními zákona krajský a vrchní soud důsledně výše citovanými zákonnými ustanoveními neřídily a nastolily tak právní stav, kdy hlavní pachatel byl pro předmětný skutek obžaloby zproštěn (resp. trestní stíhání bylo proti němu zastaveno z důvodu překážky věci rozhodnuté), avšak u obviněných V. G. a Ing. L. G., kteří byli uznáni vinnými pouze pro účastenství v užším smyslu, a to v jeho nejméně závažné formě, zůstal odsuzující rozsudek nedotčen navzdory tomu, že trestnost jejich jednání je založena na zásadě akcesority účastenství.

Podle názoru stěžovatele se prvního pochybení dopustil Krajský soud v Brně, když nesprávně interpretoval obsah ustanovení § 12 odst. 12 tr. řádu, a aplikoval toto ustanovení na předmětný skutek (který ovšem nelze charakterizovat jako pokračující trestný čin). Místo aby při zjišťování skutečného stavu věci ohledně skutku popsaného v bodě 4c) obžaloby popsal takový rozsah trestné činnosti, jaký vyplynul z výsledků dokazování a oprostil jej od skutkových tvrzení obžaloby, jež se prokázat nepodařilo, vyhlásil ohledně jednoho a téhož skutku současně výrok odsuzující (pro zúžený popis skutku) a zprošťující (pro původní popis skutku podle obžaloby). Tím porušil pravidlo zakotvené v § 225 odst. 1 in fine, podle něhož rozhodne soud v hlavním líčení rozsudkem, zda se obžalovaný uznává vinným nebo zda se obžaloby zprošťuje – čili jedním z obou možných způsobů,

neboť ohledně jednoho a téhož skutku není možno vyslovit oba výroky současně.

Tuto vadu sice správně ve svém rozhodnutí definoval odvolací soud, ovšem dle názoru ministra spravedlnosti nepostupoval ve své přezkumné činnosti podle § 254 odst. 1 tr. řádu natolik důsledně, aby z ní vyvodil všechny zákonné důsledky. Podle § 258 odst. 1 písm. b), c) a d), odst. 2 tr. řádu sice částečně zrušil vadný rozsudek Krajského soudu v Brně, ovšem pouze v odsuzující části ohledně obviněných I. V., Z. K. a D. M., avšak zcela přehlédl, že s ohledem na zásadu akcesority účastenství vyjádřenou v ustanovení § 10 odst. 1 tr. zákona, je trestnost pomocníků obviněného K., tj. obviněných V. G. a Ing. L. G., odvislá od existence odsuzujícího rozhodnutí pro skutek, k jehož spáchání měli jako pomocníci přispět. Praktickým dopadem této zásady měla být aplikace ustanovení § 261 tr. ř., což však neučinil.

Z uvedených důvodů ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 268 odst. 2 tr. řádu vyslovil, že usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. 5. 2005, sp. zn. 2 To 41/2005, byl v neprospěch obviněných V. G. a Ing. L. G. porušen zákon v ustanovení § 254 odst. 1 tr. řádu a v řízení předcházejícím rovněž v ustanoveních § 10 odst. 1 písm. c) tr. zákona k § 148 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákona, ve znění zákona č. [265/2001](#) Sb. a v § 12 odst. 12 tr. řádu, podle § 270 odst. 2 tr. řádu přikázal vrchnímu soudu doplnit usnesení ze dne 30. 5. 2005, sp. zn. 2 To 41/2005, o výroky, jimiž se podle § 261 tr. řádu ruší odsuzující rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 25. 1. 2005, sp. zn. 1 T 3/2002, rovněž ve výrocích o vině a trestu ohledně obviněných V. G. a Ing. L. G., a tito obvinění se podle § 226 písm. b) tr. řádu zprošťují obžaloby.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. řádu zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a shledal, že zákon byl porušen.

Podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zákona je účastníkem na dokonáném trestném činu nebo jeho pokusu ten, kdo úmyslně poskytl jinému pomoc ke spáchání trestného činu, zejména opatřením prostředků, odstraněním překážek, radou, utvrzováním v předsevzetí, slibem přispět po trestném činu (pomocník).

Podle ustanovení § 254 odst. 1 tr. řádu nezamítne-li nebo neodmítne-li odvolací soud odvolání podle § 253, přezkoumá zákonnost a odůvodněnost jen těch oddělitelných výroků rozsudku, proti nimž bylo podáno odvolání, i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad. K vadám, které nejsou odvoláním vytýkány, odvolací soud přihlíží, jen pokud mají vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno odvolání.

Toto ustanovení tr. řádu, jehož nedůsledná aplikace odvolacím soudem je předmětnou stížností pro porušení zákona napadána, sice na jedné straně vychází z principu vázanosti odvolacího soudu obsahem podaného odvolání, resp. vytýkanými vadami, na druhé straně však toto ustanovení nebrání odvolacímu přezkoumat napadený rozsudek při náležitém respektu k obsahové souvislosti jednotlivých částí napadeného rozsudku a ke vzájemným návaznostem jednotlivých výroků, pokud vada jednoho z nich ovlivňuje správnost výroku jiného, byť odvoláním přímo nenapadnutého. S odkazem na dikci uvedeného ustanovení tedy není možno dopustit navození „právního“ stavu, kdy hlavní pachatel byl pro předmětný skutek zproštěn obžaloby (z důvodu, že žalovaný skutek není trestným činem) a současně ponechat v platnosti rozhodnutí, jímž byli obvinění („pomocníci“) uznáni vinnými pro účastenství v užším smyslu, neboť takovému stavu brání zásada akcesority účastenství.

V posuzovaném případě Vrchní soud v Olomouci zcela důvodně poukázal na vadu rozhodnutí Krajského soudu v Brně spočívající v tom, že tento soud učinil ohledně téhož skutku jak rozhodnutí o vině, tak rozhodnutí o zproštění obžaloby. Vrchní soud v této souvislosti rovněž dospěl i ke správnému závěru, že zprošťující část rozhodnutí soudu prvního stupně je pravomocná a nelze ji

zvrátit řádným opravným prostředkem, neboť vytváří překážku věci rozhodnuté uvedenou v ustanovení § 11 odst. 1 písm. f) tr. řádu.

Jestliže však Vrchní soud v Olomouci zrušil odsuzující výrok o skutku popsaném v bodě 4c) obžaloby ohledně obviněného Z. K., pak měl současně dospět k závěru, že důvod tohoto zrušení prospívá i obviněným V. G. a Ing. L. G., a to s ohledem na akcesoritu účastenství, vyjádřenou v ustanovení § 10 odst. 1 tr. zákona. Tato zásada znamená v obecné rovině závislost trestní odpovědnosti účastníka na trestní odpovědnosti hlavního pachatele. V konkrétním případě pak trestnost obviněných V. G. a Ing. L. G. byla odvislá od existence dokonaného či alespoň v pokusu spáchaného trestného činu obviněným K. Jestliže vrchní soud jednak zrušil výrok o vině u obviněného Z. K. v odsuzující části rozsudku Krajského soudu v Brně, přičemž zprošťující část téhož rozsudku, jež se rovněž týkala obviněného K. byla v právní moci, a jednak nadto sám právně pregnantně konstatoval ohledně konkrétního skutku tohoto obviněného pro futuro překážku věci pravomocně rozhodnuté, bylo jeho povinností ve vztahu k obviněným G. aplikovat zásadu stanovenou § 261 tr. ř. o beneficiu cohaesionis.

Podle § 261 tr. ř. prospívá-li důvod, z něhož rozhodl odvolací soud ve prospěch některého obžalovaného, také dalšímu spoluobžalovanému nebo zúčastněné osobě, rozhodne odvolací soud vždy též v jejich prospěch. Stejně tak rozhodne ve prospěch obžalovaného, kterému prospívá důvod, z něhož rozhodl ve prospěch zúčastněné osoby.

Podstatou této citované právní zásady je změna rozsudku i ve prospěch té osoby, která nepodala odvolání, pakliže jí prospívá důvod, pro který byl změněn rozsudek ve prospěch osoby, která odvolání podala. Okolnost, že u osob, jež odvolání nepodaly, a jímž odvolací důvod prospívá, mezitím rozhodnutí nabylo právní moci, není procesně významná, neboť aplikace uvedené zásady je průlomem do právní moci rozsudku. V takovém případě je takovéto pravomocné a vykonatelné rozhodnutí zrušeno. (srov. Š., P., a kolektiv, Trestní řád: komentář II. díl, 5. vydání - Praha, C.H.Beck, str.1974 a násl.).

Pokud vrchní soud neaplikoval uvedenou procesní zásadu, jež tvoří výjimku z omezení přezkumné povinnosti odvolacího soudu, nepostupoval důsledně v intencích ustanovení § 254 odst. 1, věta druhá tr. řádu. Důsledkem tohoto porušení zákona je pak i vada řízení, které předcházelo rozhodnutí vrchního soudu, spočívající v existenci pravomocného výroku o vině pomocí k trestnému činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné dávky podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zákona a § 148 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zák., ve znění zákona č. [265/2001](#) Sb.

Nejvyšší soud vzhledem k výše uvedené argumentaci vyslovil podle § 268 odst. 2 tr. řádu, že usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. 5. 2005, sp. zn. 2 To 41/2005, a v řízení předcházejícím, byl v neprospěch obviněných V. G. a Ing. L. G. porušen zákon v ustanoveních § 254 odst. 1 tr. řádu, § 10 odst. 1 písm. c) tr. zákona a § 148 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákona, ve znění zák. č. [265/2001](#) Sb.

S ohledem na to, že výše uvedené porušení zákona je odstranitelné pouze v rozhodovací působnosti soudu druhého stupně, přikázal Nejvyšší soud podle § 270 odst. 2 tr. řádu Vrchnímu soudu v Olomouci doplnit usnesení ze dne 30. 5. 2005, sp. zn. 2 To 41/2005 o chybějící výroky, jimiž se podle § 261 tr. řádu zruší odsuzující rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 25. 1. 2005, sp. zn. 1 T 3/2002, rovněž ve výroci o vině a trestu ve vztahu k obviněným V. G. a Ing. L. G., a v takto zrušené části věc podle § 259 odst. 1 tr. ř. vrátí Krajskému soudu v Brně.

Další články:

- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)